

Hamlet verdwaalt in mist van woorden

door PETER LIEFHEBBER

Pakweg 25 rollen telt *Hamlet*, nog los van hovelingen, dienaars, soldaten en zeelui. De toneelgroep 't Barre Land zet slechts zeven acteurs in. Dubbelrollen dus? Nee, veel ingewikkelder: elk van de zeven speelt partjes van alle rollen, zonder merkbaar systeem, alles dwars door elkaar heen.

Er zijn dus zeven Hamlets en zeven Gertrudes en zeven Horatio's. Fout gezegd: er zijn helemaal geen Hamlets of Poloniussen, in de eigenlijke zin van het woord. Want regisseur Jan Ritsema wilde af van personages en karakters, af van alles wat zweemt naar psychologie. Terug naar de pure tekst zelf, was zijn leidraad, laten we ons vooral niet laten afleiden door zoiets als een verhaal.

De benadering is niet fonkelnieuw (ik herinner me soortgelijke voorstellingen al van een jaar of 20 geleden), maar dit terzijde. De vraag is: valt er iets te ontlenen aan deze monomaan tekstgerichte bejegening van *Hamlet*? Hangt er van af wie er naar luistert. *Hamlet*kenners en minnaars van het experiment zullen zich wel staande houden, maar voor anderen vrees ik dat ze het zwaar zullen hebben.

Geen punt, vindt Ritsema, want het gaat niet om die afgeleebde moord op *Hamlet*s vader en de reactie van de jonge prins, maar om de diepzinnigheid van het debat sec, om het raffinement van het verbaal steekspel.

Volmaaktheid

Alles goed en wel, maar dan zal je toch eerst acteurs moeten hebben die een hoog niveau van volmaaktheid etaleren in het zeggen van die teksten. En daar zit een onneembare hobbel bij 't Barre Land. Het groepje wil zo natuurlijk mogelijk klinken (wie niet?), maar loopt onderling te veel uiteen in de interpretatie daarvan en in talent om overtuigend te demonstreren wat dat op het toneel is, „natuur-

lijk spreken". Het is een hardnekkig misverstand om te proberen dat te bereiken door toon en articulatie van een huiskamergesprek te imiteren. Slap, oninteressant gemummel is het gegarandeerde resultaat. De kunst is uiteraard om zo te spreken dat het natuurlijk lijkt, maar daar is nu juist veel techniek en talent voor nodig.

Sommigen van 't Barre Land komen een eind in die richting, anderen zijn het beluisteren nauwelijks waard. Ofwel: de een is te verstaan en vangt je aandacht, de ander blijft steken in slecht te identificeren klanken. In een traditionele voorstelling valt zoiets te compenseren, want dan kunnen matige acteurs zich tot op zekere hoogte verschuilen achter hun personage. Maar niet als tekst het enige houvast is: dan verdwalen de mindere goden samen met het publiek in een mist van niksigheid.

„Woorden, woorden, woorden”, zegt *Hamlet* als hem gevraagd wordt wat hij leest. Dat is precies de indruk van deze voorstelling: woorden, woorden, woorden. En dan overwegend onsamenhangende woorden. „Mijn woorden vliegen, maar zonder zin”, ving ik elders in het stuk op, „en woorden zonder zin komen nooit de hemel in.” Zo zit het, vrees ik, met deze *Hamlet*: woorden zonder veel zin. Geheel tegen de bedoeling van de regie in, heb ik er voor mezelf maar een puzzeltje van zitten maken: bij welke rol hoort die tekst ook alweer, bij Shakespeare zelf? Tot ik mezelf bij de pauze vrijaf gaf, samen met een aantal andere afhakers.